

„Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”,
zadanie nr 4 - w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym: opracowanie modelu „Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności”

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wypuszcza w dom

STOWARZYSZENIE
monar

BARKA

ZWIĄZEK ORGANIZACJI
SIĘC WSPÓŁPRACY BARKA

biuletyn zadania 4

STANDARDY
W POMOCY

nr 9 / 2013

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” ma na celu podniesienie profesjonalizmu i zwiększenie skuteczności systemu pomocy i integracji społecznej. W ramach projektu są opracowywane, testowane i wdrażane standardy działania instytucji, zajmujących się pomocą i integracją społeczną.

Projekt został zainicjowany przez Departament Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej i realizowany jest w ramach partnerstwa publiczno-społecznego. Partnerzy projektu to jedenaście organizacji pozarządowych, działających w polu szeroko rozumianej polityki społecznej, liderem jest Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich.

Biuletyn Zadania 4

Spis treści

Standardy, rekomendacje, programy, czyli mantra zadania 4. 3

Rezultaty i wskaźniki pilotażowego wdrożenia modelu GSWB 5

Eksperti w grupach eksperckich 7

Za nami III Ogólnopolskie Seminarium „Po Nowemu” 8

Szanowni Państwo.

Za nami pilotażowe wdrażanie Modelu GSWB w 19 Partnerstwach Lokalnych. W chwili zamykania prac nad biuletynem swoje ostatnie szlify kładą na standardach grupy eksperckie. O działaniach jakie miały miejsce możecie Państwo dowiedzieć się z naszej publikacji „Doświadczenia”, którą można pobrać ze strony www.standardypomocy.pl. Przed nami jeszcze sporo prac zanim Model GSWB ukaże się w ostatecznej wersji dla opinii publicznej. Ale już teraz powoli informujemy, że zaraz po nowym roku będą dedykowane dla instytucji i organizacji pracujących z osobami bezdomnymi szkolenia z Modelu GSWB oraz międzynarodowa konferencja podsumowująca prace projektowe. Wszystkie szczegółowe informacje znajdują się na stronie internetowej projektu oraz naszym profilu facebooka.

Paweł Janowski

Kontakt z redakcją Newslettera Zadania

Paweł Janowski - email: p.janowski@pfbw.org.pl

Bieżące informacje o projekcie

www.standardypomocy.pl

Facebook: Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności

**zadanie 4
na
facebooku**

bieżące informacje o
wydarzeniach i działaniach

Standardy, rekomendacje, programy, czyli mantra zadania 4

Sięgając pamięcią do wcześniejszych tekstów tworzonych z myślą o szerszej prezentacji czy to w newsletterach, czy biuletynach zauważyć się da, że dominującym tematem są standardy usług. Na dobrą sprawę niniejsze periodyki mogły by mieć swój stały dział zatytułowany „Co dalej z Modelem GSWB”. I tym razem nie uda się uciec od relacji jego kolei, ale znaną już tematykę postaramy się poszerzyć o zagadnienia, które dotychczas wspominane były zdawkowo - rekomendacje do zmian prawnych. Wątek ten dziwić nikogo nie powinien - jesteśmy w fazie projektu, w której wyrażane dotychczas w formie swoistych życzeń oczekiwania przekładać musimy na konkretne produkty - karty rekomendacyjne, projekty rozporządzeń, zmian ustaw itp.

Na początku warto przyrzeć się temu, „co dalej z Modelem GSWB”. Choć w świadomości naszej zaczął utrwalac się on jako zbiór standardów usług w podziale na sześć obszarów tematycznych, ostatnia faza pracy grup eksperckich przyniosła znaczącą zmianę w jego zawartości i wyodrębnieniu samego pojęcia Model GSWB. Zrewidowana jego wersja ukaże się publikacją z wyodrębnionymi trzema częściami. Roboczo części te zatytułowac można Model GSWB, Standardy usług w sześciu obszarach, Monitoring i ewaluacja. Naj istotniejszą zmianą wydaje się więc być wyodrębnienie samego zagadnienia Modelu GSWB i odejście od utożsamiania tego pojęcia ze standardami usług. Idea Modelu Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności staje się dzisiaj podstawą ideowo-merytoryczną dla wdrażania samych usług. By ująć tak zakładaną funkcję w uporządkowane treści autorzy modelowe rozważania wstępnie porządkują w następujących tematach:

Misja Modelu GSWB

Wartości – etyka

Partnerstwo – międzysektorowość i międzyresortowość

Diagnoza

Strategia/Program/Plan – wdrożenie lokalne

Koszty i efektywność finansowa

Patrząc na taki układ treści części pierwszej całości opracowania nie można się oprzeć przekonaniu, że

staje się ona swoistym podręcznikiem nie tylko wdrażania poszczególnych usług, ale i budowania kompleksowego systemu wsparcia ludzi bezdomnych i zapobiegania zjawisku bezdomności. Wrażenie to jest właściwe i oddaje dokładnie intencje zarówno jego inicjatorów, jak i autorów poszczególnych fragmentów. Trudno przy pisaniu o tej części napisać o zachodzących zmianach - jak wspomniano, ten element całościowego opracowania Modelu GSWB to część nowa, dotychczas nie opracowywano.

Standardy usług w sześciu obszarach (partnerstwa lokalne, praca socjalna, mieszkalnictwo i pomoc doraźna, zdrowie, zatrudnienie i edukacja oraz streetworking) choć nie ulegają rewolucyjnym zmianom, to jednak dostrzec i wymienić należy zachodzące w nich zmiany i korekty. Pierwsze z nich to odmieniona struktura opisu poszczególnych standardów. Choć treści w nich zawarte nie zostaną uszczuplone (w odniesieniu do zawartej treści i kryteriów standaryzacyjnych, a nie samej ilości tekstu), to postanowiono odejść od rozbudowanej dwunastopunktowej struktury, trudnej czasem do zastosowania w niektórych standardach. W to miejsce powstała struktura pięciopunktowa, która choć zakłada możliwość umieszczania w niej wszystkich wcześniej stosowanych 12 kryteriów, to jednak pozostawia ekspertom pewną dowolność - zawartość poszczególnych 5 punktów można modyfikować tak, by uniknąć z jednej strony niedopowiedzeń (możliwość dodawania punktów), z drugiej kuriozalności zapisów (rezygnowanie z zaproponowanych podpunktów). Aktualnie więc w standardach można będzie odnaleźć następujący podział treści:

I. Tytuł usługi (np. nazwa, opis, definicja usługi)

II. Cel usługi (cele główny, szczegółowe, jednostkowe, systemowe itp.)

III. Zakres usługi (np. podmiotowy, przedmiotowy, przestrzenny)

IV. Organizacja usługi (procedury postępowania, sposoby postępowania, rodzaj i kolejność czynności)

V. Zasoby (określenie kwalifikacji, czasu, ilości klientów, lokal, wyposażenie, budżet, zasoby personalne, materialne, finansowe, ewentualnie źródła finansowania)

Przechodząc do poszczególnych standardów zaznaczyć warto kilka zachodzących w nich zmian. Standard partnerstw lokalnych tam, gdzie to uzasadnione, stara się wyodrębnić przedziały określające swoiste minimum i optimum ich działania – poziom wymagany i rekomendowany. Głównym kryterium poddanym takiemu rozróżnieniu jest skala oddziaływania partnerstwa odnosząca się do problematyk: szeroko rozumiana problematyka społeczna (a co za tym idzie szerokie partnerstwo) to poziom rekomendowany, zaś wąskie ukierunkowanie na jeden z wybranych problemów (w naszym przypadku bezdomność) to poziom wymagany. W standardzie pracy socjalnej znaleźć możemy odważniejsze i szersze niż dotychczas potraktowanie zagadnienia Indywidualnego Programu Wychodzenia z Bezdomności. Mieszkalnictwo i pomoc doraźna wyróżni się pozornym zmniejszeniem standaryzowanych usług – pozornym, gdyż w miejsce rozpisywanych na szereg standardów usług pomocy doraźnej pojawi się placówka o charakterze centrum dziennego wsparcia, która skupiać powinna wiele z wymienianych dotychczas usług w jednym miejscu tak, by czynić je łatwiej dostępnymi. Istotą funkcjonowania centrów powinno być zapewnienie w nich usług z zakresu poradnictwa i informacji. Uproszczony w opisach standard zatrudnienia i edukacji dzieli materiał na kwestie aktywizacji społecznej, aktywizacji zawodowej oraz edukacji. Zaznaczyć tu trzeba, że aktywizacja społeczna silnie powiązana będzie z pracą socjalną. Kwestie zdrowia ludzi bezdomnych i zagrożonych bezdomnością przedstawione zostaną w formie objętościowo mniejszej niż dotychczas, zaś w odniesieniu do usług funkcjonujących w ochronie zdrowia wyraźniej zarysowana zostanie rola podmiotów pomocy społecznej jako podmiotów ułatwiających, udrażniających dostęp do nich, a nie ich realizatorów.

W streetworkingu nowością stało się szersze pochylenie się nad zagadnieniem redukcji szkód. Warto tu zaznaczyć, że tzw. zachowania ryzykowne są powiązane stricte z bezdomnością, a nie z dotychczas obejmowanymi programami redukcji szkód problemami. Tym samym propozycje onarzędziowania wydają się być nie spotykanymi dotąd w myśleniu *harm reduction*.

Dalsze prace nad standardami usług swoje odzwierciedlenie znajdują także w rekomendacjach do zmian systemowych i prawnych, jak i projektach zmian w różnych ustawach i projektach nowych rozporządzeń. Propozycje oczekiwanych zmian

na tę chwilę skatalogowane zostały w formie tzw. kart rekomendacyjnych, opisujących zarówno charakter zmian, ale i ich przewidywane skutki i koszty. W wielu sytuacjach pojawiają się propozycje rozwiązań alternatywnych. Wydaje się, że wśród najważniejszych z nich zauważyć należy:

- rekomendacje dotyczące właściwości miejscowej gminy, refundacji kosztów klientów przebywających w innych, niż właściwa miejscowo gmina, w tym kosztów przeprowadzania wywiadu środowiskowego i decyzji administracyjnych;
- rekomendacje dotyczące tzw. eksmisji do noclegowni;
- rekomendacje dotyczące możliwości przeprowadzania wywiadu środowiskowego przez pracowników socjalnych zatrudnianych przez inne niż OPS organizacje/instytucje, jak również kwestie wydawania tym pracownikom socjalnym legitymacji pracownika socjalnego;
- rekomendacje obowiązku dla powiatów grodzkich, gmin powyżej 50 tys. mieszkańców oraz miasta stołecznego prowadzenia wybranych usług społecznych, m.in. z zakresu mieszkalnictwa (placówki łatwego dostępu) i streetworkingu;
- rozporządzenia zawierające standardy wybranych usług (zakresy mieszkalnictwa i streetworkingu);

Wymagającym szczególnego wyodrębnienia wydaje się projekt Krajowego Programu Rozwiązywania Problemu Bezdomności. Jesteśmy już na „ostatniej prostej” jego przygotowania, zaś ostatecznie zatwierdzony przez Grupę Zarządzającą zad. 4 złożony zostanie razem z projektami rozporządzeń i zmian ustaw wspomnianych wyżej.

Rafał Stenka

Rezultaty i wskaźniki pilotażowego wdrożenia modelu GSWB

Na pojęcie rezultatów i wskaźników w pilotażowym wdrożeniu modelu GSWB składa się lista siedemdziesięciu zagadnień, które pozwoliłyby odpowiedzieć na podstawowe pytanie: „Czym zaowocowało pilotażowe wdrożenie?” Narzędzie to, w dużej mierze, powstało w oparciu o istniejący już materiał. Jego podstawą była rozbudowana lista (blisko dwustu) wskaźników, które powstały wraz z poszczególnymi standardami – częściami składowymi modelu GSWB (powstawały one w tzw. fazie modelu – początkowym okresie realizacji projektu). Wskaźniki te radykalnie „przewietrzono” – usunięto wszystkie, które służyły mierzeniu działań na bardzo wysokim poziomie szczegółowości. Skoncentrowano się na możliwie ogólnych i istotnych z perspektywy ogólnej oceny pilotażu zagadnieniach. Tak opracowany arkusz rozesłano partnerstwom. Zadaniem realizatorów pilotażowych wdrożeń było uzupełnienie tak przygotowanego narzędzia i podanie liczebności od początku wdrożenia. Najczęściej należało określić liczbę osób objętych

określonymi formami oddziaływań, niekiedy liczbę miejsc oferowaną w ramach usługi. Generalnie **koncentrowano się na uchwyceniu liczebności związanych z osobami, którym udzielono wsparcia lub w których życiu zaszła zmiana, a zrezygnowano z ewidencjonowania udzielanego wsparcia.** Cel monitorowania był minimalistyczny, ograniczał się do rejestrowania, a nie do próby oceny efektywności czy skuteczności działań podejmowanych w pilotażowych wdrożeniach.

Zagadnienia, które mierzy arkusz, zostały podzielone na siedem kategorii: partnerstwo lokalne, miary ogólne praca socjalna, mieszkalnictwo i pomoc doraźna, zdrowie, zatrudnienie i edukacja oraz streetworking. W części nazwanej miary ogólne intencją było określenie m.in. liczby osób objętych wsparciem w ramach wdrożeń, liczbę osób, które usamodzielnily się, podjęły zatrudnienie. Deklarowane rezultaty w odniesieniu do obszaru partnerstwo lokalne obrazuje tabela nr 1.

Tabela nr 1. Wskaźniki dotyczące standardu partnerstwa lokalnego, wyniki dla 19 partnerstw uczestniczących w pilotażowych wdrożeniach modelu GSWB

Liczba podmiotów, które aktywnie uczestniczą w partnerstwie.	136
Liczba spotkań partnerstwa lokalnego od początku pilotaży.	409
Jaki odsetek partnerów przeciętnie uczestniczy w spotkaniu (w proc.).	79%
Liczba wspólnie realizowanych przez partnerstwo przedsięwzięć/projektów.	53
Czy w skład partnerstwa wchodzi osoby bezdomne/organizacje reprezentujące interesy takich osób?	26

Oprac. na podstawie danych z arkuszy monitorujących M3 z 28.05.2013 r.

Najbardziej interesującą kategorią wydaje się liczba podmiotów zaangażowanych w funkcjonowanie partnerstwa. Po podliczeniu deklaracji realizatorów otrzymujemy liczbę **136** podmiotów. Jest to znacznie więcej niż deklarowana we wnioskach aplikacyjnych lista oficjalnych partnerów. Dokumenty mówią o **54** sygnatariuszach umów partnerskich, a praktyka – jeśli wierzyć deklarac-

jom partnerstw – mówi o **136** podmiotach współpracujących. Określenie liczby wspólnie realizowanych przez partnerstwo przedsięwzięć wymaga komentarza – warto postawić tu pytanie o to, jak partnerstwa interpretowały ten zapis. Czy odniosły go do zadań realizowanych wspólnie poza wdrożeniem, czy wliczały w nie też to, co

było zaplanowane w pilotażach? Miara ta jeśli miałyby być utrzymana powinna zostać doprecyzowana. Ostatnim zagadnieniem jest pytanie o zaangażowanie osób bezdomnych w działanie partnerstwa, czyli o to czy ma ono partycypacyjny charakter. W **10** partnerstwach włączono osoby lub podmioty reprezentujące interesy ludzi bezdomnych w pracę partnerstwa.

Tabela nr 2 ilustruje osiągnięte wskaźniki w zakresie liczby osób objętych wsparciem w ramach wdrożeń z podziałem na osoby zagrożone i osoby bezdomne. Z zestawienia wynika, że łącznie wdrożeniami zostały objęte **6352** osoby bezdomne i zagrożone tą formą wykluczenia społecznego.

Tabela nr 2. Liczba osób objętych wsparciem w ramach pilotażowych wdrożeń modelu GSWB z rozróżnieniem na osoby zagrożone bezdomnością oraz bezdomne

Partnerstwo	Liczba osób bezdomnych objętych wsparciem w ramach pilotażowych wdrożeń	Liczba osób zagrożonych bezdomnością objętych wsparciem w ramach pilotażowych wdrożeń	Razem
Białogard	45	6	51
Białystok	577	94	671
Częstochowa	354	154	508
Dąbrowa Górnicza	127	5	132
Gdańsk	54	0	54
Jarosław	85	80	165
Kielce	130	10	140
Kraków		2599	2599
Lwówek	61	5	65
Nowe	26	40	66
Piła	136	122	258
Radom	28	0	28
Słupsk	90	5	95
Stargard Szczeciński	66	0	66
Strzelce Opolski	88	11	99
Warszawa-Praga-Południe	298	462	760
Warszawa-Ursus	0	142	142
Włocławek	187	0	187
Zabrze	241	25	266
Razem			6352

Oprac. na podstawie danych z arkuszy monitorujących M3 z 28.05.2013 r.

opracował
Łukasz Browarczyk

Osoby zainteresowane i zaciekawione całością audytu naukowego odsyłamy do publikacji **“Doświadczenie”**, w której znajduje się szczegółowy opis z audytu naukowego zrealizowanego w 19 partnerstwach lokalnych

Eksperci w grupach eksperckich

Dosyć często w różnych materiałach powołujemy się na prace grup eksperckich oraz na samych ekspertów pracujących w grupach. Wielu z naszych czytelników może zastanawiać się kim lub czym są owe grupy eksperckie. Nie są to wytwory naszej wyobraźni. Grupy eksperckie to

jak sama nazwa wskazuje, grupy ludzi, ekspertów z dziedzin, którymi dana grupa się zajmuje. Są to osoby prezentujące wysoki poziom wiedzy teoretycznej jak i praktycznej danej dyscypliny. Z wielką przyjemnością poniżej prezentujemy grono szanownych ekspertów.

grupa ekspercka ds. zdrowia

w składzie: Kruk Małgorzata, Katarzyna Bielcerzewska, Anna Markiewicz, Edyta Naszydłowska, Ewa Szczypior

grupa ekspercka ds. partnerstw lokalnych

w składzie: Rafał Jaworski, Artur Piwowarczyk, Alicja Zając, Justyna Gawron, Dominik Kwiatkowski, Sebastian Wiśniewski, Marcin Tyłman, Maria Pokój, Wojciech Goszczyński

grupa ekspercka ds. mieszkalnictwa i pomocy doraźnej

w składzie: Joanna Dąbrowska, Paweł Ciolkowski, Sylwia De Roover, Tomasz Maruszak, Małgorzata Wachowiak, Radosław Nowak

grupa ekspercka ds. zatrudnienia i edukacji

w składzie: Ula Maliszewska, Agnieszka Nowak, Kamila Piotrowicz, Andrzej Trzelecki, Krystyna Dorosz, Paweł Jaskulski

grupa ekspercka ds. streetworkingu

w składzie: Anna Adamczyk, Karolina Weiner, Mariusz Wojtowicz, Renata Szewczyk, Lech Bór, Rafał Sienka

grupa ekspercka ds. pracy socjalnej

w składzie: Wiesia Cieślak, Marcin Kowalewski, Bartosz Stanisławski, Monika Wójciak-Grzechnik, Małgorzata Kurdybac, Małgorzata Poloczna, Aneta Wiącek, Magda Czochara, Marcjanna Nóżka, Edyta Kowalczyk

Za nami III Ogólnopolskie Seminarium „Po Nowemu”

22 listopada mieliśmy okazję gościć w Nowem w ramach organizowanego III Ogólnopolskiego Seminarium „Po Nowemu”

Seminarium zorganizowane było w Centrum Kultury „Zamek” Nowem. W seminarium uczestniczyło ok 50 osób, reprezentanci partnerów projektu „Standardy w Pomocy”, przedstawiciele Partnerstw Lokalnych realizujących pilotażowe wdrażanie Modelu GSWB, oraz zaproszeni goście z lokalnych gmin. Seminarium poprowadził Pan Bohdan Aniszczuk z Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta. Zebranych gości powitał Pan Czesław Woliński – Burmistrz Gminy Nowe, który podziękował za przybycie oraz życzył udanych obrad. W imieniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Władysława Kosiniaka Kamysza, list odczytała Pani Aneta Kowalska. Minister w liście dziękował za włożony wkład w realizację projektu. Następnie swoją prezentację przedstawił Piotr Olech z PFWB. W swojej prezentacji przedstawił najważniejsze dotychczasowe wydarzenia i produkty Zadania 4 projektu Standardy w Pomocy, szeroko podsumował i omówił zakończone pilotaże w 19 Partnerstwach Lokalnych. Rezultaty pilotażu, jak opowiedział Piotr Olech pomogły w wypracowaniu zmian do Modelu GSWB i tak zaprezentowane zostały rekomendacje do zmian. Koniec prezentacji to informacje o Krajowym Programie Rozwiązywania Problemu Bezdomności. Piotr Olech jako kierownik Zadania 4 podziękował również w imieniu Partnerów wszystkim Partnerstwom Lokalnym za udział w pilotażu, za wkład, pracę oraz możliwość współpracy.

Kolejnym prelegentem był Marcin Tylman, reprezentujący Partnerstwo Lokalne w Nowym. Pan Marcin opowiedział o powodach, dla których Nowe przystąpiło do projektu, jakie mieli oczekiwania oraz obawy. Prezentacja pokazywała krok po kroku

działania jakie miały miejsce w czasie pilotażu w podziale na obszary prewencji, interwencji i integracji. Na podsumowanie wystąpienia Pan Marcin przedstawił końcowe rezultaty pilotażu, wnioski oraz zaprezentował plany na przyszłość.

Po przerwie swoje wystąpienia miał Pan Krzysztof Ivanow z Pomorskiej Rady Osób Bezdomnych „Ecce Homo”. Pan Krzysztof przedstawił najważniejsze wnioski i uwagi środowiska osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. Starł się pokazać

mocne i słabe strony Modelu GSWB oraz polityki społecznej widzianej okiem osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. Rekomendował zwiększenie udziału i partycypacji osób bezdomnych w pracach nad zmianami. Po wystąpieniu Krzysztofa

Ivanowa przyszedł czas na dyskusję poruszającą następujące tematy: rekomendacje zmian prawnych, Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności, włączanie osób bezdomnych w tworzenie rozwiązań problemu bezdomności.

Po dyskusji przyszedł czas na małe podziękowanie dla Partnerstwa Lokalnych. W imieniu Partnerów Zadania 4, Piotr Olech i Bohdan Aniszczuk wręczyli Podziękowania za udział przedstawicielom obecnych Partnerstw. Ostatnim punktem programu seminarium była wizyta studyjna. Goście seminarium mieli możliwość zwiedzić nią, mieszkania wspierane oraz Sklep Społeczny.

Paweł Janowski

Całościowe sprawozdanie wraz z fotorelacją
na stronie www.pfwb.org.pl

Na dostępne na stronie <http://www.pfwb.org.pl>

